

Var der mindre Alkoholforbrug, saa blev der maaske ogsaa bedre Raad til at skaane Børnemoderen i de kritiske Tider.

Ellen Plum.

Efterskrift.

Efter Afsendelsen af ovenstaaende Udtalelser er Hr. Alfr. Ipsens »Fri Horizont« tilfældigvis faldet mig ihænde, og jeg kan ikke modstaa til min Artikel at føje nogle Bemærkninger for at imødegaa Hr. Ipsens mærkeligt ensidige Opfattelse af Menneskeheds Forpligtelser mod Fremtidens Slægt. I sin Artikel »Vore Kvinder« synes Hr. Ipsen at være ganske i Sympati med den ovenfor imødegaaede Opfattelse. Og saa har synet at mene, at Kvinder, de alene, hovedsageligt bør eksistere for Slægtens Vedligeholdelse og legemlige Velvære.

Han gaar saa vidt at udtale, at Kvindens Bidrag paa det aandeliges Omraade godt kunde besørges af dertil uddannede »Hetærer«, som naturligvis maatte være barnløse. Det er vel saa Meningen, at de øvrige Kvinder ingen aandelig Udvikling behøvede. Det vilde i Sandhed være en smuk Arvelod, deres Børn kunde vente efter dem. Man antager jo, at Kultur og Dannelse gør sig arveligt gældende. Mændene vilde det især gaa ud over, forsaavidt som det paastaas, at Mænd, som oftest, hvad de aandelige Evner angaar, slægter deres Mødre paa. Hr. Ipsen skriver imidlertid: Faar vi først sunde (Hr. Ipsen synes hermed tildels at mene ukultiverede) Kvinder, saa tør vi ogsaa gøre os Haab om at faa sunde Mænd, i al Fald i Løbet af en Generation eller to.

Hvorledes skulde dog disse sunde Mænd blive til, naar Fædrene ikke var sunde samtidigt med Kvinderne. Det maa antages, at Hr. Ipsen ikke anser Nutidens Mænd for at være mere sunde end Kvinderne, siden han taler om »at faa sunde Mænd« efter nogle Slægtled. Hr. Ipsen beklager, at Kvinden ikke har draget Lære fra Dyreverdenen. Hvis hun havde gjort det, maatte hun særligt have lagt Vægt paa Mændenes Sundhedstilstand. Hr. Ipsen er sikkert ikke uvidende om, at det er af aller største Vigtighed for Landbruget at opdrætte udmærkede Exemplarer af Hingste og Tyre.

Der er Tale om de »gode Racer«. Til Frembringelsen af en god Race maa Faderen mindst være lige saa god og ufordærvet som Moderen. Et Sted siger Hr. Ipsen: »Hvis vi virkelig kunde opnaa at faa en Slægt af sunde og blomstrende Kvinder — — — saa vil Fru Alving kunne give sin Søn Solen«. Hvorledes skulde de blomstrende Kvinder kunne gavne de stakkels Osvalder, som er ødelagte af Fædres og egne Laster? Et andet Sted i Artiklen hedder det: »Man tør vistnok paaregne almindelig Tilslutning og ingen Modsigelser, naar man sætter Kvindernes Sundhed paa Programmet«. En saadan Tilslutning kan Hr. Ipsen sikkert i ethvert Tilfælde gøre Regning paa, men overfor Efterkommerne vil det kun være halvgjort Arbejde, naar Mændenes Sundhedstilstand ikke samtidigt sættes paa Programmet, og naar Kvinderne ikke sættes istand til ogsaa aandeligt at give Efterslægten noget at tage i Arv.

Hvorledes kan en Kvinde følge Hr. Ipsens Opfordring til »at skabe et lyst og lykkeligt Hjem for de smaa«, naar Mændene saa ofte kommer svirende til dette Hjem fra Varietéter og Elskerinder, og forpester

Luften med Nikotindunster. Det er let at blive enige om, at vi bør have et aabent Øje for vor Forpligtelse mod vor Sundhedstilstand, men naar det gælder det kommende Slægtled, lad os saa ikke overse, at et godt Resultat kun kan opnaas, naar Forpligtelsen samtidigt optages af begge Køn.

Ministerskiftet.

Endelig efter mange Aars ihærdig Kamp er Folkets Selvstyret blevet anerkendt. Vi har ikke længere et Ministerium, der kun repræsenterer eller er udgaaet af visse Dele af Befolkningen, de saakaldte højere Samfundsklasser, men vi har et Ministerium, der repræsenterer Folket i sin Helhed, og som har Forbindelse med Folkets jævne, brede Lag, dels gennem Fødslen, dels gennem den Politik, som de Mænd, der nu er kaldede til at være Kongens Raadgivere, igennem mange Aar har ført. Det demokratiske Samfundsprincip har for saa vidt sejret, som det er gode og anerkendte Demokrater, der er blevne Ministre. Lad os da haabe, at disse Mænd, der har faaet Regeringens Tøjler, ikke ved Hjælp af Fødselsrettigheder, men ved Hjælp af ihærdigt Arbejde for Demokratiets Sag, vil erindre, at Folket bestaar af saavel Kvinder som Mænd, og at det kun er en Fødselsfordom, taabelige, gammeldags Ideer, der nægter Kvinderne lige Borgerret med Mændene.

Venstre har for mange Aar siden optaget »Kvindens kommunale Valgret« paa sit Program, Venstre har gennem forskellige Lovforslag søgt at gennemføre denne Valgret, en Del af Højre har slaaet Følge med Venstre i denne Sag; vi har derfor Ret til at vente, at en Venstreregering snarest muligt vil bringe dette Spørgsmaal ud af Verden ved at skaffe os lige kommunal Valgret og Valgbarhed med Mænd.

L. N.

De kvindelige Lægers Stilling i Sverrig.

Siden 1870 har kvindelige Læger haft Lov til at praktisere i Sverrig, dog med Udelukkelse af offentlige Anstættelser. Denne Indskrænkning er fra mange Sider, ikke mindst fra de kvindelige Lægers, bleven betragtet som en Uretfærdighed, og for om muligt at faa den fjernet, er der til Regeringen indgivet en Petition, undertegnet af 31 kvindelige Læger og medicinske Kandidater. Heri andrages om, at kvindelige Læger, af hvem man jo kræver samme Uddannelse som af Mænd, ikke, i Følge deres Køn, maatte være forhindrede i at søge saadanne offentlige Stillinger, til hvilke videnskabelige og praktiske Fortjenester kan gøre dem berettigede.

Sagen blev af Regeringen forelagt Medicinalstyrelsen, der ansætter de fleste offentlige Læger (nogle ansættes direkte af Regeringen), og denne har nu afgivet Svar. Det maa glæde alle Venner af Kvinders selvstændige Arbejde at erfare, hvorledes det høje Medicinalraad værdsetter dette, og vi bringer derfor — efter Dagny — Hovedindholdet af Betænkningen. — Der gives deri de kvindelige Læger det bedste Vidnesbyrd. Som studerende har de ikke paa nogen Maade vist sig deres mandlige Kammerater underlegne — hverken med Hensyn til de praktiske Øvelser eller til Eksamensprøverne. Som praktiserende Læger har de med Rette nydt Tillid. De smukke Prøver paa Dygtighed, de svenske Kvinder som Læger har fremvist, gør det til en

Retfærdighedssag, saa vidt som muligt, at udvide deres Ret til at søge Embede. Ogsaa for Landet maa det være en Fordel, at alle gode Kræfter tages i Brug.

Efter en længere Motivering følger saa en Fortegnelse over de Embeder, som Medicinalstyrelsen mener bør staa aabne for Kvinder saa vel som for Mænd. I Følge denne kan herefter en ugift kvindelig Læge søge Tjeneste som Statsfysikus og Distriktslæge; som Læge ved de offentlige og private Hospitaler og Sindssygeanstalter; som Underlæge ved Statens Hospitaler og Asyl for sindsyge; som Fængselslæge, Jærnbanelæge og Badelæge; som Amanuensis hos Medicinalstyrelsen; som Assistent hos Retskemikeren og Amanuensis ved Universiteterne; som adjungeret Lærer ved forskellige medicinske Undervisningsanstalter og endvidere som Sundhedsinspektør.

Dette gælder for ugifte kvindelige Læger. Hvad den gifte derimod angaar, mener Medicinalstyrelsen, at der kun i Undtagelsestilfælde og efter meddelt Dispensation kan tillades hende at søge saadanne Embeder. Det motiveres — og som vi synes med Rette — dermed, at en saadan Stillings Krav er for store til at kunne forenes med en samvittighedsfuld Udøvelse af Hustruens og Moderens Pligter.

Børnene.

Indbyrdes Undervisning.

Hansine er det vanskeligste Barn, jeg endnu har haft med at gøre. Jeg forsøgte med det onde og med det gode, ja forsmaaede end ikke Spansk-rørets Hjælp; men intet bed paa det. Griseri og den Uorden, der tydelig nok var hjemmenvant lige saa vel som Pryglene, og som gjorde det stakkels Barn til en Skræk for sine Sidsmænd i Klassen. Da kom en af Kammeraterne mig til Hjælp. »Maa jeg prøve, Frøken«, sagde Lise, den kønneste og sirligste Pige blandt dem alle; »maa jeg sidde ved Siden af Hansine, saa kan jeg dog maaske faa hende lært at strikke ordentlig.« Hun kæmpede tappert med den andens indgroede daarlige Vaner, og jeg havde Lejlighed til at erfare, at det ingenlunde altid er Overlegenheden, enten i Alder eller Udvikling, som virker mest opdragende. Der er intet Spørgsmaal om, at Børnene jo lærer lettere og mere af hinanden end af os voksne. Der viste sig ogsaa her en kendelig Bedring, og jeg følte mig som befriet fra en tyngende Byrde. Da der var gaaet et Par Maaneder, kom Lise imidlertid til mig igen. »Jeg kan ikke længere holde det ud, Frøken«, sagde hun. Jeg gav hende fri med den Overbevisning, at hvor lidt eller hvor meget end min stakkels Sjuske-Dorthe var gaaet frem, saa havde Læretiden i hvert Fald ikke været spildt for hendes lille Lærerinde.

Fra Almueskolen.

Tjenestepigespørgsmaalet.

I Bladet »Sociale Praxis« har Elisabeth Gnauck-Kühne udtalt sig om Vanskeligheden ved at faa Tjenestepiger og Aarsagerne dertil, og da det tildels er nye Synspunkter, hun bringer frem, kan en kort Gengivelse af hendes Artikel mulig paaregne Interesse.

Efter først at have fastslaaet den Kendsgerning, at der er Mangel paa Tjenestepiger, da Klagerne derover lyder fra det hele Tyskland, søger hun at komme til Bunds i Sagen. Hun godtgør ved Tal; hentede fra de statistiske Beretninger, at uagtet Befolkningen i Aarene fra 1882 til 1895 er vokset med 6½ Million Mennesker, saa er Tjenestepigernes Tal kun vokset med 31,543; forholdsvis burde deres Antal være steget med 185,232 *). I Virkeligheden savnedes der 153,689 Tjenestepiger i de tyske Hjem. Aarsagen ligger ikke i Be-

*) Disse Tal maa selv staa ved deres Værd; de synes i Virkeligheden noget overdrevne. O. A.

folkningens Vækst — thi den største Tilvækst har netop fundet Sted i de Klasser, hvorfra Tyendet rekrutteres. Aarsagen er heller ikke Fordringerne om højere Løn; thi de bliver gennemgaaende opfyldte. Og endelig bevises det gennem en Række Tal, at skøndt Overskudet af Kvinder i de samme Aar er dalet — 1035 Kvinder paa hver 1000 Mænd imod 1042 i 1882 — saa fordeler dette Overskud sig saaledes, at det ikke i nogen væsentlig Grad forrykker Forholdene i de arbejdsøgendes Rækker. Det er kort sagt ikke, fordi Kvinderne ikke vil arbejde; thi arbejde vil de; samtidig har der fundet en stærk Tilstrømning af kvindelig Arbejdskraft Sted til alle mulige Industrigræne; det er kun Husarbejdet, der skræmmer, uagtet Fabrikarbejdet i Virkeligheden er baade mere anstrengende og kræver større Nerveanspændelse end den, der nogen Sinde kræves af en Tjenestepige. Dog ikke en Gang efter de »letter« Pladser er der Efterspørgsel.

Og spørges der hvorfor, lyder Svaret der som her, fordi Kvinderne foretrækker Fabrikken med dens bestemte Fritid, som er deres egen til selv at vælge og nyde deres tarvelige Aftensmad, til at hvile deres trætte Lemmer efter eget Tykke eller til at adspredde sig ved de for dem tilgængelige Nydelser. Det kan ikke nytte, at man foreholder dem, at den Frihed er dyrekøbt; at de paa Grund af deres uheldige Køn faar deres Arbejde slettere betalt end Mændene og daarlige end Tjenestepigerne, at det strenge Arbejde og daarlige Kost vil sætte Spor i den kommende Slægt, og at Fabrikken ikke uddanner dygtige Husmødre — alt er forgæves; alt bliver ved det gamle, og de ser med Ringeagt ned paa »Husslaverne«, som gennem Tyendeloven danner en Undtagelsesklasse. Men selv om der til denne Ringeagt føjes endnu den Grund, at for mange Hjem spiller de rede Penge, som Fabrikarbejdersken hver Uge bringer hjem, en stor Rolle, saa maa selve Aarsagen dog søges dybere. Efter Forfatterindens Mening er det ideelle Grunde, der skaber Vanskeligheden; det er en Kultursygdom, et Symptom paa at Samfundet hævner sig for daarlig Behandling. Og dette Symptom kan kun forstaaes i Sammenhæng med andre Tilsyneladelser — f. Eks. Kvinde-sagen, og kan ikke helbredes ved ydre Midler.

Det kan siges uden Omsvøb: Husarbejde er for Tiden kun ringe anset. Men Ringeagten er ikke udgaaet fra Tyendeklassen, men er bleven denne bibragt. Ringeagten for Husmoderens og endnu mere for Tjenestepigens Arbejde er sivet igennem fra oven og nedefter. Sporet fører først til de besiddende Kvinders Dør; dog bør man ikke blive staaende her; gennem deres Dør maa vi videre til Mændenes Dør og spørge dem om Aarsagen.

Kvinderne har ikke spillet nogen indflydelsesrig Rolle i det forløbne Aarhundrede. Det 18de Aarhundredes Tanker er kommet allersidst til dem, saa de kan ikke gøres ansvarlige for de af disse Tanker fremkaldte sociale Forstyrrelser. Men naar saa Ideerne endelig er kommet til dem og Kvindens intellektuelle Tørst og hendes Retsbevidsthed er vaagnet og har tvunget hende til Kamp for nye Pligter og nye Rettigheder, saa tilraabes der hende: »Du kan ikke forlange Mands Rettigheder, for Du yder ikke Mands Arbejde« og dette Raab istemme alle Mænd, til hvilken politisk Retning eller hvilken religiøs Tro de saa end beklender sig. Det mandlige Arbejde sættes som den absolute Maalestok og det særlig kvindelige Arbejde, hvis Hovedbetydning netop ligger i dets Afvigelse fra Mandsarbejdet, som det fuldstændigste, bliver fordømt. Det faar Stempleet: værdiløst, ufølelseskomment og underordnet sat paa sig, og ender derfor med at blive betragtet som »uærligt« Arbejde. Logisk set kommer det til at se saaledes ud: Mandsarbejde = Herrearbejde, Kvindearbejde = Slavearbejde. Og at Slavearbejde — i det mindste i fremmede Hjem — skulde være eftertragtet, er ikke til at vente.

Men paa den anden Side — netop ved at se det paa denne Maade tør man haabe paa bedre Tider. Der